

יראה משיקולי ביטחון

לאחר ריגון ממשי זאת, כעיקר כאשר מדובר בנוק בלתי הפיך, כאשר נעשה שימוש באמצעי שהוגדר כבר בפסיקה כ"חרף וחי מור", היכול להינטק "רק לאחר שקילה ובדיקה קפדנית ורק בגסי בות מיוחדות".

בג"צ התגבר כבר בעבר על יחס הכבוד המיוחד שהוא מגלה לשיקול דעת הרשויות בעת שמדובר בגנייני ביטחון. הוא פסק בניגוד לדעתן בשאלת הקמת התי"ת נחלות ליצורים צבאיים, הורה על איחוד משפחות בשטחים בני גוד לגישת המפקד הצבאי, החליט על התרת הקמת הסתדרות עורכי פסוק על התרת הקמת הצבאי למנוע פרי סוס דברי ביקורת על ראש המוסד.

החלטות אלה היו כשושנים בין החוחים, כאשר במקרים רבים מאוד נמנעה התערבות בשיקולי רשויות הביטחון. אפילו נזכר שאין בג"צ אמור לבחון את תגובת הרשויות, ואין הוא קיים כדי לבוא במקומו, הרי שעדיין יש מקום לסברה שביקורת שיפוטית נמנעה, לפעמים, במקום שהיה כפי שהתערבות בסבירות שיקול הדעת של רשויות הביטחון.

כאשר רשויות הביטחון מצויות רות בסמכויות קיצוניות, וכאשר הביקורת של גופים אחרים (ועדת הכנסת, מבקר המדינה) אינה שלמה, אין בג"צ יכול לפרוק עצמו מחובת הצדק והביקורת השיפוטית. חובה זו היא מעיקרה של שלטון החוק ברשויות השלטון כולו. היא צריכה להתקיים גם בנושאים רגישים, שיש להם משמעות חינוכית וקיומית, ובהקשר זה מה שראוי במדינת ישראל ראוי גם בשטחים המוחזקים על ידה. קל עוד לא יתפרסמו נימוקים משכנעים מאוד של שופטי בג"צ להחלטתם, יהיה הצדק בבית הדין שפט הגבוה לצדק בלתי נראה, אפילו הוא נעשה.

החלטת בג"צ משבוע שעבר, שהתירה זורית מבנים באל-בורייג' בלא מתן זכות טיעון, מעוררת תמיהה. היא מרוקנת מתוכנה את המגמה להציב חומה בפני שרירות

באופן מיידי, יפור את ערפל ההחלטת. אלא שבניית גרמית פסיקה בג"צ בדבר זכות הטיעון כפרם הריסה כמרוקנת מתוכנה הערכים שמעמדת.

אם סבורים השופטים שרי בכך שהרשויות מצהירות שהן פועלות לשמירת הביטחון, להכריל מפעולות עונשין שעליה חל פסקהדין בדבר זכות הטיעון, הרי שזוהי גישה פורמלית שיכולה לחסל את הכלל של הצדק הטבעי שנקבע כעיקר יסודי בפסקהדין שנועד להציב חומה בפני שרירות.

אם סבורים השופטים שהמקרה שנתון מבניהם יכול לבוא בגדר החרגה של "צורך מצעני בפעולה מיידית", שהוצב בפסקהדין המנחה, הרי שמדובר בהרחבה רבת של החרגה שנקבע בהרחבה כזו היא בגדר כוחותיו של בית המשפט העליון, היכול לסטות מתקדימיו שלו, אך הציבור וכאי לדעת את טעמי השופטים לפסיקתם.

נראה כי החלטת בג"צ מבטאת את רתיעת בית המשפט מהתערב בשיקולי ביטחון. רתיעה זאת יכולה להיות מוצדקת במקרים לא מעטים, וייתכן מאוד שכזה המקרה שלפנינו. אלא שאם הצדק צריך גם להיראות, הרי שהוא יכול להיראות רק

מאת זאב סגל

המפקדים הצבאיים כשטחים, כתבו פעם שופטי בית המשפט העליון, נושאים עמם למקום שלי חותם את מנהגי מדינתם שלהם, שהיא מדינה שבה שולט שלטון החוק. השופטים לא התכוונו כפי שיקתם לשלטון החוק הפורמלי, אלא לתפיסות יסוד ערכיות, המחייבות, בין היתר, מתן זכות הטיעון לאדם כפרם ייפגע רכוש השייך לו.

עתירת האגודה לזכויות האזרח למניעת הריסת המבנים במתנה הפליטים אל-בורייג' התבססה אכן על הלכת יסוד שנפסקה בבית המשפט העליון ב-1989. באותה פסיקה קבע בג"צ מפי נשיאו, השופט מאיר שמגר, שאין שלטר נות צה"ל מוסמכים להרוס מבנים שיש להם מבלי שתיתן לנפגעים האפשרות להעלות את השגותיהם בפני בג"צ.

השופטים קבעו את קביעתם, שכבלה את הרשויות בכבלים של צדק, בניגוד לעמדה נחרצת שהובאה לפניהם על ידי הורעה מטעם שר הביטחון. הסייג שהציג השופט שמגר לכלל שנקבע היה צד ביותר. לפיו, מוסמכות הרשויות לפעול באופן מיידי רק בעת שמדובר במקרים של "צורך צבאי מצעני", וזה מתקיים "כאשר יחידה צבאית מצמצת פעולה מבצעת, אשר במסגרתה עליה לסלק מכשול או להתגבר על התנגדות, או להגיב לאלתרי על התקפה על כוחות הצבא או על אורחים שנחקקים אותו זמן, או נסיבות כיוצא באלה".

על רקע הפסיקה הזאת, מעוררת החלטת בג"צ מהשבוע שעבר, שהתירה הריסת מבנים במתנה הפליטים אל-בורייג' בלא מתן זכות טיעון, תמיהה לא מועסה. השופטים לא פירסמו את נימוקיהם, ותכלית ייתכן שפרסום הנימוקים, שיש לקוות שיעשה

ד"ר חיים משגב חקירת השר ושלטון החוק

עלילותיהם של לפחות ארבעה ראשי ערים, כולם נשואי פנים ועיתורי מעשים, נתונים בימים אלה בחקירה משטרתית. איש לא דורש מהם לצאת להופשה. כולם, אכן, משתייכים לליכוד.

שלושה עורכי דין, מן המשפיעים בהרבה כבוד שגם ממון רב בציון, הורשו לא מבקר בעניין רוח פלילות. כולם ממשיכים לשמש בתפקידיהם עד לשמיעת עירעורם בבית המשפט העליון. איש מהם לא נדרש להפסיק את רישונו כשוכת עורכי הדין. הם ממשיכים כיום במלאכות שבהן עסקו לפני הורשתם. שמתוהים יודעים לכל. גם השתייכותם למפלגת העבודה.

לא שמעתי גם ציון אחד בכותב מיצוי הדין עם מי שכבר הורשע. אף לא קראתי אפילו מאמר אחד לרפואה הקורא למי שמשמרה חופכה בניירותיו במשרדי העירייה להיכבד ולשבת בביתו עד לסיום החקירה ועד בכלל. אכן זה דורשים רק משר הפנים. עוד לפני שתיק החקירה בעניין הגיע לעיון במשרדי הפרקליטות. חודשים, ואולי שנים, לפני שביית המשפט יאמר את דברו, אם בכלל. אף פעם לא הייתי מחמיירי. גם לא הגבעתי, למיטב זכרוני, בעד הרשימה שהרב אריה רדעי' גמנה עם מנהיגי גיה. צבונה הערבי בווראי לא קסם גם לרבים מחברי. אבל דומה, שכל אחד צריך להתקומם נגד מה שמעוללים לו בימים אלה חסידיו של "שלטון החוק בישראל".

מסבך-לשון זו שממשת, כידוע, אצלנו בעיקר כדי לגנוב יריבים פוליטיים. צנינות - והרבה רשעות לשמה - יהיה תמיד מסייג היתר של מוכיחים בשעה.

מעולם גם לא ראיתי את אלה שתובעים עתה מן הירץ המשפטי להורות לשר הפנים לצאת להופשה, שפי סים את עצמם ובשרם לפי אותן אמות מידה מחמירות. רק מי שיוכל ושרץ כידו יוכל להתקדם מחדר שבה מבכלבת - המקלקלת - המסורה את רכבת כפרשה זו. פרסים רבים על התקדמות החקירה - כביכול - מודלי פיס, בחימום רב, לעויתי הורשת. מה שאסור על נחק רים מתוך לחוקרים. שברי ראיות. ריעות מרויכות ולא מרויכות. דברים שאמר, על פי השמועה, נחקר זו או אחר לחוקר. הצעות לקבל מעמר של "עד מדינה". סירר. גם של נחקרים להצעות כאלה. ועוד כיוצא באלה פרי טיף-לא-פרטים, שבכל ארץ ממוקנת היו פוסלים מראש כל אפשרות להעמיד אדם למשפט צדק.

ולבסוף, הוודעה, בה"א היריעה, שמתמשרה עומדת להעביר את תיק החקירה עכ-הכרס לפרקליטות עם המלצה "לחמירי לרין את השר". טוף פסוקו מה פתאים. עוד כפרם יבשה הדין על ידיעה משוכבת נפש ון - וכבר התבשר כל הקהל שצוות החקירה יתוגבר להמישים חוקרים (ו). שמו שמיים. לאחר חרשים כה רבים, כשאל-פי מוסמכים, שהורמו במשרדים השונים כבר נמצאים ברי המשרה, מתחיל הכל מחדש. כאילו לא עסקו בכך בתיאבטיביות כמעט אוכסטיביות מיטב החוקרים מאו תחילת השנה. כאילו שמעצמם של כל עוזרי השר, לפנות כוקר, היה לשוא.

לשר המשטרה יש תשובה. אם הנחקר נקרי חקרו לשולחן המשפלה איננו "משתף פעולה", כלומר מסרב להפלייל את עצמו בתשובותיו לחוקריו, יש בכך ממילא כדי להאריך את משך החקירה. נו, באמת! למה הם ציפו שמו הרי כל מניגור מתחיל - ורונזי מילוא בווראי שאיננו כזה - היה מנחה את לקוחו, בנסיבות כאלה, שלא להשיב לחוקר - התלם שהגיעו לקריית המשפלה, שופים מהבו קי המצלמות שהמתינו להם שם. לגמרי במקרה.

אין ספק, שמי שמדליף לעיתונים פרטים, אמיתיים - למחצה, חוך הוצאת דברים מהקשרם, על אדות החקיר מות החקירה, הוא סתם נבל. אבל מי ששהחלים לייצר תמישים חוקרים, לא פחות, לחקירה זו - פשוט מעוות את מראית פני הצדק. הוא קם ומכריז קבל-עם ועדה! אנתנו כבר נמצא משוה.

זאת כבר לא חקירה רגילה. זהו מאבק של ממש בין אחת מרועות השלטון, שכל יוקרתה מונחת עתה על כפות המאזניים, לבין נכח ציבור.

מה שנראה כהמשך לא יחיה, צריך להניח, מרנין לכ במיוחד.

(הפגזת בניין (הנא)